

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Dominantu staroboleslavského Mariánského náměstí tvoří chrám Nanebevzetí Panny Marie, ukrývající Palladium země České, uctívající obraz Panny Marie s Ježíškem. Objekt ve slohu nejranějšího baroka z počátku 17. století vznikl v režii italského stavitele Jakopa de Vaccaniho podle návrhu italského architekta Giovanni Maria Filippiho.

Tvarově jde o jednoduší kostel s postranními výklenkovými kaplemi a s dvojicí hranolových věží, severní a jižní, které mají po stranách cibulové bání. Okolo na třech stranách je terasa s balustrovým zábradlím, trojkřídlé ambity na východní straně vymezují obdélníkový dvůr. Zařízení kostela je převážně barokní, a to ze druhé poloviny 17. století, respektive ze začátku 18. století.

Dříve na tomto místě stál kostelík Matky Boží a Panny Marie. Protože byl malý, vyrostla za ním dřevěná kaplička pro uschování měděného reliéfu Madony – Palladia. Jeho kult založili jezuité, kteří se v 16. století usadili ve Staré Boleslavi. Úcta k Palladiu, které mělo údajně uzdravující a ochrannou moc, přitahovala do

Kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi je označován příměrem „kaple“, ale zato největší v Evropě. Impozantní ukázka italské barokní architektury se postupně ukazuje v plné kráse po generální opravě.

města desetitisíce poutníků včetně panovníků, čemuž malý kostel nestačil. Od roku 1613 se tak začal stavět chrám Nanebevzetí Panny Marie a v roce 1680 dokonce vznikla z Prahy do Staré Boleslavi takzvaná Svatá cesta, řetěz 44 kapliček postavených vedle sebe na vzdálenost slavného pražského Karlova mostu.

Kostel Obrácení sv. Pavla

Kostel Obrácení sv. Pavla v Brandýse nad Labem vznikl na popud Arnošta Krajčie z Krajků. Přestože na první pohled působí oba objekty zachovalé, i zde si zub času vybírá svoji daň.

Procházku na druhé straně řeky, v Brandýse nad Labem, začneme v ulici F. X. Procházky, ležící sto metrů severovýchodně od Masarykova náměstí. Tady najdeme kostel Obrácení sv. Pavla, postavený Matteo Borgorellim v letech 1541 – 1542. Jedná se o prv-

ní volně stojící renesanční kostel ve střední Evropě.

Obdélníkové trojlodí bylo rozděleno třemi páry hranolových pilířů. Hlavní loď je zaklenuta valenou klenbou s lunetami, boční lodě křížovými hřebínkovými klenbami. Zařízení kostela z druhé poloviny 18. století má převážně rokokový styl. Věž pochází z poloviny 18. století, kdy byl celý kostel barokně přestavěn.

Klášteř původně sloužil jednotě bratrské. Po roce 1547 jí ho císař Ferdinand I. odebral a předal utrakvistické církvi. Náboženská tolerance kolem roku 1600 chrám ale vrátila do rukou bratrským kazatelům, ti však byli po bitvě na Bílé hoře trvale vyhnáni. Při kostele vzniklo katolické děkanství, které je tu dodnes. Avšak oba objekty volají po naléhavých opravách.

Kostel sv. Vavřince

Z památek v Brandýse nad Labem ještě navštívíme kostel sv. Vavřince, který stojí ve stejnojmenné ulici. Je to raně gotický farní objekt vsi Nižší Hrádek (osada ležela na dnešním území Brandýsa, ale byla starší než Brandýs) ze 13. století. Jde o jednoduchou stavbu s jednou obdélnou lodí a hrotitým vítězným obloukem. Interiér ukrývá nástěnné malby ze 14. století, hodnotný je i barokní oltář s obrazem sv. Heleny. Koncem 18. století kostel přišel o věž a byla zazděna jeho gotická okna. Od roku 1928 jej užívá Československá církev husitská. ■

Příští díl nás zavede na Českokrumlovsko.

ALEXANDRA M. VIDEMANNOVÁ

Foto: autorka

Kostel sv. Vavřince působí zchátrale, ale postupně zde dochází k opravám – základy stavby byly odvodněny, jsou zde nové okapy.

Pověst

O zvonech z Klecan

Souměstí, zvláště Stará Boleslav, je úzce spjato se svatováclavskou tradicí. Právním Bájným kníže a patron české země v průběhu celých dějin národa představuje osobnost mocného duchovního odkazu a významu. Proto se také místo jeho tragické smrti stalo symbolem křesťanských a státních tradic, zejména pak ve dnech svatováclavských oslav koncem září každého roku.

K vysvěcení kostela sv. Václava byly do města zapůjčeny zvony z obce Klecany. Pověst říká, že se však tyto zvony v noci vracely zpět do své obce. Při letu si zpívaly: „Hou, hou! Klecan-ské zvony jdou! Jdou, jdou!“ Když letěly přes Labe, jel po mostě bezbožný koč, jemuž se bič zapletl do srdce jednoho ze zvonů. Kočí zlostně zaklel, zvony smutně zapěly: „Jdou, jdou, nedojdou!“ a zapadly do tůně. Jednoho dne tam pradelna máchala prádlo a jeden zvon se jí do něj zachytil. Pradelna netušila, co jí to drží, a tak vykřikla a zvon se potopil navždy. Dodnes je prý v korytě starého Labe v tůni pod jezem možno vidět na dně zvony nebo při úplňku slyšet jejich smutné vy-zvánění: „Jdou, jdou, nedojdou!“